

Y RHWYDWAITH YMCHWIL
IECHYD MEWN YSGOLION

SCHOOL HEALTH
RESEARCH NETWORK

Ymddygiadau gamblo a niwed cymdeithasol-emosiynol ymhlith pobl ifanc 11-16 oed yng Nghymru

Brîff Ymchwil Iechyd a Lles Ysgolion, Tachwedd 2019

Er bod gamblo masnachol yn y DU yn gyfreithiol ar gyfer y rheiny sy'n 18 oed a hŷn, gall pobl ifanc 16 oed a hŷn brynu cynhyrchion y loteri cenedlaethol, ac nid oes gan rai peiriannau gemau, gan gynnwys peiriannau ffrwythau, unrhyw gyfyngiad oed. Mae pobl ifanc yn cael mwy o fynediad at gamblo trwy'r rhyngwrwd. Ond pa mor boblogaidd yw gamblo ymhlith pobl ifanc yng Nghymru ac a yw'n cael effaith ar eu lles?

Yr hyn rydym ni eisoes yn ei wybod...

Mae gamblo problemus, sy'n cael ei ddiffinio fel ymddygiad gamblo mynych sy'n arwain at drallod yn aml, yn brin ymhlith y glasoed yn y DU. Fodd bynnag, yn yr achosion hyn, mae'n fwy cyffredin ymhlith bechgyn, pobl ifanc hŷn, y rheiny o gefndiroedd ethnig lleiafrifol, a'r rheiny sy'n teimlo'n llai cysylltiedig â'r ysgol, ac sydd â rhieni sy'n meddu ar lai o gymwysterau addysgol.

Mae gamblo problemus wedi cael ei gysylltu â lefelau is o hunan-barch, perfformiad gwael yn yr ysgol, a risg gynyddol o fod yn gaeth o bethau eraill.

Mae'r rheiny sy'n dechrau gamblo yn ystod y glasoed yn fwy tebygol o fod yn gamblwyr problemus pan fyddant yn oedolion.

Yr hyn a wnaethom...

- Fe wnaethon ni ddefnyddio data 37,363 o fyfyrwyr ym mlynnyddoedd 7 i 11, a lenwodd Arolwg Iechyd a Lles Myfyrwyr yn 2017, i archwilio faint ohonynt oedd wedi gamblo a'r mathau o weithgareddau gamblo yr oeddent wedi cymryd rhan ynddynt.
- Fe wnaethon ni ddadansoddi sut roedd ymddygiadau gamblo yn amrywio yn ôl nodweddion cymdeithasol-demograffig, a chysylltioldeb ag ysgol, ac ymchwilio i a yw ymddygiadau gamblo yn gysylltiedig â niwed cymdeithasol-economaidd.
- Roedd y nodweddion cymdeithasol-demograffig y gwnaethon ni eu mesur yn cynnwys rhyw, cyfoeth teuluol, ethnigrwydd ac oedran. Mesurwyd cysylltioldeb ag ysgol trwy ofyn i fyfyrwyr a oeddent nhw'n teimlo eu bod nhw'n perthyn yn eu hysgol.
- Fe wnaethon ni fesur ymddygiadau gamblo yn ystod yr wythnos flaenorol gan ddefnyddio rhestr i 15 o weithgareddau gamblo, er enghraifft, gosod bet, cardiau crafu, peiriannau ffrwythau, bingo a safleoedd gamblo ar-lein.
- Gofynnwyd i'r myfyrwyr hefyd a oeddent nhw wedi gamblo yn ystod y 12 mis diwethaf, ac a oeddent wedi teimlo'n wael yn sgil hyn.

Yn gryno

- Roedd bron 2 o bob 5 myfyriwr wedi gamblo yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac roedd 16% o'r rhain wedi profi teimladau negyddol yn sgil hyn.
- Roedd bechgyn, myfyrwyr o gefndiroedd Prydeinig heb fod yn wyn, myfyrwyr o aelwydydd mwy cefnog, a myfyrwyr a oedd yn teimlo'n llai cysylltiedig â'u hysgol, wedi amlygu niferoedd uwch o gamblo yn ystod y 7 niwrnod diwethaf.
- Roedd myfyrwyr a oedd yn teimlo'n llai cysylltiedig â'u hysgol yn fwy tebygol o adrodd teimlo'n wael am gamblo.

@SHRNWales

SHRN@caerdydd.ac.uk

SHRN.org.uk

Yr hyn a ganfuom...

Ymddygiadau gamblo

- Roedd oddeutu dau o bob pump (41%) o fyfyrwyr wedi gamblo yn ystod y flwyddyn ddiwethaf.
- Y gweithgaredd gamblo mwyaf poblogaidd oedd peiriannau ffrwythau ac roedd 5% o fyfyrwyr wedi defnyddio'r rhain yn ystod y 7 niwrnod diwethaf.
- Y gweithgareddau mwyaf poblogaidd nesaf oedd chwarae gemau cardiau am arian gyda ffrindiau, gosod bet breifat am arian, a phrynu cardiau crafu.

Patrymau ymddygiadau gamblo

- Roedd bechgyn wedi adrodd cymryd rhan mewn nifer sylweddol yn fwy o weithgareddau gamblo yn ystod y 7 niwrnod diwethaf na merched, ac roedd cynnydd mewn gamblo wrth iddynt heneiddio ymhlith bechgyn, ond nid merched.
- Roedd myfyrwyr o gefndiroedd nad oeddent yn Brydeinig Gwyn, a'r rheiny o'r aelwydydd mwyaf cefnog wedi adrodd mwy o weithgareddau gamblo yn ystod y saith niwrnod diwethaf.
- Roedd y myfyrwyr a oedd yn anghytuno'n gryf eu bod

nhw'n perthyn yn eu hysgol wedi adrodd tair gwaith yn gymaint o weithgareddau gamblo yn ystod y 7 niwrnod diwethaf na'r rheiny a oedd yn cytuno'n gryf eu bod nhw'n perthyn yn eu hysgol.

Niwed cymdeithasol-emosiynol

- O'r myfyrwyr a oedd wedi gamblo yn ystod y 12 mis diwethaf, dywedodd 16% ohonynt eu bod nhw'n teimlo'n wael yn sgil hyn.
- Roedd cynnydd mewn oedran yn gysylltiedig â chynnydd mewn tebygolrwydd o adrodd niwed, yn enwedig ymhlith bechgyn.
- Roedd teimlo'n wael yn sgil gamblo hefyd yn fwy tebygol ymhlith myfyrwyr o aelwydydd mwy cefnog, a'r rheiny a oedd yn teimlo'n ddigyswllt â'u hysgol.

Materion i'w hystyried

Dyma'r dadansoddiad mwyaf o ymddygiadau gamblo ymhlith pobl ifanc yn y DU.

Casglwyd yr holl ddata ar un pwynt amser (arolwg trawstoriadol), felly ni allwn ni fod yn sicr bod y cysylltiad rhwng cysylltioldeb ag ysgol a gamblo yn achosol.

Ni wnaeth y cwestiwn am gamblo yn ystod y 12 mis diwethaf ddiffinio 'gamblo', ac efallai bod hyn wedi effeithio ar ymatebion myfyrwyr, os oedd amrywiaeth o ran beth yr oedd myfyrwyr yn ei gyfrif fel gamblo.

Ni wnaeth oddeutu un o bob pum myfyriwr ymateb i'r cwestiynau am ymddygiadau gamblo a niwed cymdeithasol-emosiynol.

Beth mae hyn yn ei olygu i'm hysgol i?

- Mae gamblo yn weithgaredd cyffredin ymhlith y glasoed yng Nghymru, a gan fod pobl sy'n gamblo yn gynt mewn bywyd yn fwy tebygol o fod yn gamblwyr problemus yn ystod oedolaeth, mae angen canolbwyntio fwy ar godi ymwybyddiaeth i niwed gamblo ymhlith myfyrwyr a'u rhieni.
- Gall ymyriadau cyfannol sydd â'r nod o gryfhau ymrwymiad myfyrwyr i gymuned eu hysgol atal ymddygiadau gamblo.

Darllenwch y papur ymchwil yn llawn. Gallwch ei lawrlwytho'n rhad ac am ddim yma:

<https://academic.oup.com/eurpub/advance-article/doi/10.1093/eurpub/ckz176/5580543>

Melendez-Torres G.J. et al (2019) Prevalence of gambling behaviours and their associations with socioemotional harm among 11–16 year olds in Wales: findings from the School Health Research Network survey. European Journal of Public Health DOI: 10.1093/eurpub/ckz176